

- Decheniana 36: 13-140.
- Brakman PJ 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggende gebied. Monographieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 2: i-x, 1-219.
- Brugge B 2006. In memoriam Chris Brouéris van Nidek. Entomologische Berichten 66: 24-25.
- Dajoz R 1978. La variabilité géographique de *Agapanthia violacea* (Col. Cerambycidae). l'Entomologiste 34: 127-133.
- Frieser R 1976. Cerambycidenstudien (Col. Cerambycidae). Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen 25: 43-44.
- Harde KW 1966. 87. Familie: Cerambycidae. In: Die Käfer Mitteleuropas 9 (Freude H, Harde KW & Lohse GA eds): 7-94. Goecke & Evers.
- Horion A 1974. Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer XII (Cerambycidae). Schmidt.
- Köhler F & Klausnitzer B 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. Entomologische Nachrichten und Berichte (Dresden). Beiheft 4: 1-185.
- Muylaert A 1984. Fauna van België. Boktorren (Cerambycidae). Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.
- Niehuys M 2001. Die Bockkäfer in Rheinland-

- Pfalz und im Saarland. Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz e.V.
- Picard F 1929. Faune de France 20. Klaus reprint.
- Sama G 2002. Atlas of the Cerambycidae of Europa and the Mediterranean area 1: 1-173.
- Švácha P 2001. In: Die Larven der Käfer Mitteleuropas 6 (Klausnitzer B ed). Heidelberg/Berlin.
- Teunissen A 1998. Nieuwe en zeldzame boktorren voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Cerambycidae). Entomologische Berichten 58: 11-14.
- Villiers A 1978. Faune des Coléoptères de France. Cerambycidae: 1-597. Lechevalier.
- Vives E 2000. Coleoptera, Cerambycidae. Fauna Iberica 12: 1-715.

Summary

***Agapanthia intermedia* (Coleoptera: Cerambycidae), a new longhorn beetle to the Dutch fauna**

During an investigation of the distribution and phenology of Dutch longhorn beetles a single specimen of the warmth-loving *Agapanthia intermedia* was found. This specimen was found in Lage-Vuursche. Although little is known about its distribution it has been observed in various Central European countries.

Agapanthia intermedia is closely related to *Agapanthia violacea*. Their differences are discussed. A further spread of *Agapanthia intermedia* into the Netherlands is to be expected. It is recommended to specifically monitor the host plant *Knautia arvensis*.

A.P.J.A. (Dré) Teunissen

Strausslaan 6

5251 HG Vlijmen

dre.teunissen@zonnet.nl

Mompha jurassicella (Lepidoptera: Momphidae) nieuw voor de Nederlandse fauna

Op 2 mei 2006 trof ik 's morgens bij de dagelijkse inspectie van de lichtval (HPL 125 W) te Kortgene in de provincie Zeeland een vlindertje aan dat op grond van het uiterlijk niet direct op naam kon worden gebracht. Het is een vlinder met een spanwijdte van 12 mm en met vrijwel ongetekende bruinrijze voorvleugels en lichtgrijze achtervleugels (figuur 1). Het exemplaar maakte een afgevoegen indruk. De omhooggerichte palpen en de smalle, spits toelopende achtervleugels deden, gelet op de vliegtijd, vermoeden dat het om een overwinterd exemplaar uit het genus *Mompha* zou kunnen gaan.

In zo'n situatie dient een preparaat van het genitaal te worden gemaakt om tot een zekere determinatie te kunnen komen. Na vervaardiging en bestudering van het preparaat bleek het te gaan om een mannelijk exemplaar van *Mompha jurassicella* (Frey). De vorm van de valven, met name van de uiteinden van de cucullus en de sacculus, alsmede van de cornuti in de aedeagus, zijn bij het onderscheiden van de soorten uit dit genus van doorslaggevende aard. Een beschrijving van deze soort en een afbeelding van het imago en het genitaal wordt gegeven door Koster (2002).

Opgemerkt moet worden dat deze soort lange tijd aangeduid is als *Mompha subdivisella* Bradley. Recent is vastgesteld dat dit een synoniem is van *Laverna jurassicella* Frey, die thans in het genus *Mompha* is ondergebracht (Koster & Sinev 2003).

De rups leeft op harig wilgenroosje

(*Epilobium hirsutum* L.) en maakt daarbij een mijngang in de stengel. De vlinder overwintert en leeft van september tot het volgend voorjaar (Koster & Sinev 2003). De genoemde voedselplant is in ons land algemeen op vochtige plaatsen. Ook in de directe omgeving van de vangplaats in Kortgene, in een tuin aan de rand van de bebouwde kom, is het harig wilgenroosje beslist geen zeldzaamheid. Toch is het de vraag of deze planten langs poldersloten en aan de oever van het nabijgelegen Veerse Meer als waardplant geschikt zijn, omdat de rups een voorkeur heeft voor planten die op een relatief droge plaats groeien (Koster 2002).

Deze soort was tot nu toe niet bekend uit ons land (Kuchlein & De Vos 1999). Wat betreft de verspreiding elders in Europa noemen Karstholt en Razowski (1996) Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje en Portugal. Koster (2002) noemt daarnaast Zwitserland en Oostenrijk. De vlinder is tot nu toe niet in België waargenomen (W. De Prins, persoonlijke mededeling). Ook uit Duitsland zijn geen gegevens bekend (W. Biesenbaum, persoonlijke mededeling). De verspreiding in Groot-Brittannië is globaal beperkt tot het zuidoosten van Engeland. De nieuwe vindplaats in ons land, Kortgene, ligt ongeveer op dezelfde breedtegraad en maakt dus onderdeel uit van de noordgrens van het thans bekende verspreidingsgebied van *M. jurassicella* in Europa.

Figuur 1. *Mompha jurassicella* ♂, 2 mei 2006, Kortgene. Foto: Kees van Achterberg
Mompha jurassicella ♂, 2 Mei 2006, Kortgene, Zeeland.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar de heer Sjaak Koster te Callantsoog die zo vriendelijk was mijn determinatie te controleren en naar de heer Kees van Achterberg (Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis) voor het maken van de foto (met Olympus motorized stereomicroscope SZX12 with Analysis Extended Focal Imaging Software).

Literatuur

- Karsholt O & Razowski J (eds) 1996. The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books.
- Koster JC 2002. Momphidae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland 4(1) (Emmet AM & Langmaid JR eds): 224-254. Harley Books.
- Koster JC & Sinev S 2003. Momphidae s.l. Microlepidoptera of Europe 5. Apollo Books.
- Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys.

Summary

***Mompha jurassicella* (Lepidoptera: Momphidae) new to the Dutch fauna**

Mompha jurassicella (Frey) is recorded for the first time in the Netherlands. A single male specimen was captured at light in Kortgene, province of Zeeland, on 2 May 2006.

Jaap van Vuure

Torendijk 82

4484 ND Kortgene

twistvuure@wanadoo.nl

Aanvullingen en verbeteringen

In het artikel van Vis & Visser (Entomologische Berichten 67(1-2), april 2007, pagina's 14-26, dienen de volgende zaken worden aangepast:

pagina 15 onder 'Materiaal en methode': de verwijzing naar figuur 2 (vaste lamp-

opstelling, regel 6) moet figuur 1 zijn, pagina 17 figuur 8: in de middencirkel dient de tekst 'van het Land 272 soorten' te vervallen, pagina 22 onder 'Overeenkomsten en verschillen': in de laatste regel dient het woord 'niet' vervangen te worden

door 'exemplaar', pagina 22 in 'Dankwoord' dient te worden toegevoegd: R.J. Vink voor het maken van figuren 9-36 en voor het uitvoeren van verschillende selecties.

Uitgelezen

Carle E 2006. **Rupsje Nooitgenoeg**. Een speciale kleurenuitgave voor blinde en slechtziende kinderen, met braille tekst. Uitgeverij Lemniscaat. Prijs € 39,50.

In 1969 publiceerde Eric Carle het kinderboek *The very hungry caterpillar*. Hij vertelde met behulp van eigen collage- en schilderwerk hoe een hongerig rupsje zich al etende ontwikkelde van ei tot vlinder. Dit kinder(kleuter)boek werd heel erg populair en wereldwijd bekend. In Nederland verscheen het onder de titel *Rupsje Nooitgenoeg*. Vorig jaar verscheen er een uitgave die ook door blinde kinderen kan worden gelezen. De organisatie Dreaming Fingers heeft het boek bewerkt.

De oorspronkelijke tekst is in braille omgezet en ook in relatief grote, zwarte letters afgedrukt. De illustraties zijn van voelbaar materiaal gemaakt, onder andere textiel en papier, in de kleuren die veelal in de buurt komen van de kleuren in de

oorspronkelijke uitgave. De structuren lijken op het natuurlijke uiterlijk van de diverse voorwerpen (kaas, worst, aardbeienzoort). Zo is rupsje Nooitgenoeg van allerlei soorten stof gemaakt en is ook de segmentatie van het rupsje te voelen. Zelfs heeft men aandacht gegeven aan de harigheid van Nooitgenoeg. De aardbeien zijn gemaakt van stoffen met voelbare spikkels en de samengestelde bladeren van de aardbeien hebben gleuven en ribbels overeenkomstig de nervatuur van echte aardbeibladeren. Het blad van de pruim heeft zelfs een gezaagde bladrand. De sinaasappel waar het rupsje zich doorheen vreet voelt aan als een echte sinaasappel. Helaas heeft de vlinderpop niet de morfologische kenmerken gekregen van een echte, al heeft Eric Carle die structuren ook niet in zijn tekeningen weergegeven. Net als het oorspronkelijke boek is deze uitgave een 'lust' voor het ziende oog.

Het boek wordt met de hand in India gemaakt. Daardoor zijn geen twee boeken precies gelijk. Van de prijs van elk boek gaat vijf euro naar India. Dankzij de Rotterdamse vereniging voor Blindenbelangen, die de opbrengst verdubbelt, en een bijdrage van Dreaming Fingers, de ontwerper en de producent van de boeken, kan voor ieder boek dat in Nederland wordt gekocht ook een boek worden gemaakt voor een blind kind in India dat niet de mogelijkheid heeft er zelf een aan te schaffen.

Het boek kan min of meer gelijktijdig door blinde- en ziende kinderen worden gelezen. Bij het boek hoort een bijpassende tasje, met daarop een voelbare rups. Zo kan een (blind) kind met het tasje met daarin het boek naar haar of zijn vriendinnetje of vriendje gaan om samen dit boek te lezen. En net als met de oorspronkelijke uitgave kunnen kleine (blinde) kinderen op deze wijze leren hoe vlinders zich ontwikkelen.

Rinny E. Kooi

Konstantinov A, Tishechkin A & Penev L (eds.) 2005. **Contributions to systematics and biology of beetles. Papers celebrating the 80th birthday of Igor Konstantinovich Lopatin**. Pensoft Publishers. 450 pp. ISBN 954-642-233-9. € 78,90

De aanleiding voor deze publicatie is de tachtigste verjaardag van Professor Lopatin. Lopatin heeft een levenslange passie voor bladkevertaxonomie én voor de Midden-Aziatische berggebieden. Uit de biografische hoofdstukken 'A short biography' en 'Words about the mentor – Minsk perspective' blijkt het immense belang van Lopatin voor Russische biologiestudenten. Hij heeft velen enthousiast gemaakt voor kevertaxonomie én voor zoögeografie. Omdat diverse van deze voormalige studenten aan dit boek hebben bijgedragen komen deze thema's uiteraard veelvuldig aan de orde. Het boek bevat veertien artikelen waarin Chrysomelidae een rol spelen en in nog eens veertien artikelen zijn dat andere keverfamilies. Taxonomie komt uitgebreid aan bod: er worden veel nieuwe soorten beschreven

